

Enflasyon, işsizlik, döviz kurlarında oynaklık ve yüksek faiz algısı ülkemiz ekonomisinde yapısal bir soruna dönüşmüştür. Ekonomi, yapısal sorunların çözümü noktasında yetersiz kalmış, yapısal dönüşüme ve üretime odaklanması zaruri hale gelmiştir. Türkiye ekonomisi üretim odaklı bir yaklaşımla, yüksek katma değer yaratması ve ithalata bağımlı olmayan bir üretim modeli ortaya koyması gerekir.

Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün de ifade ettiği gibi, “Üretmeden tüketen milletler, önce haysiyetlerini, sonra da hürriyetlerini kaybedeceklerdir”.

Bu bağlamda etkin yapısal dönüşüm politikalarının devreye girmesi gerekir. Buradaki yapısal dönüşümün anahtarı, çaresi asla IMF değildir. Türkiye’de IMF’in klasik araçlarının şu anda geçerli olacağını zannetmiyorum. Yapısal dönüşümden kasıt üretimi harekete geçirecek bir yapısal uyumdur. Bizim kastettiğimiz üretime dönük bir eğitim politikası, demokrasinin güçlendirilmesidir.

Şirketler ülkelerin varlıklardır. Özel sektörün üretim ve yatırımı milyonlarca insanı etkiliyor. Büyüme ve istihdam yaratan özel sektördür, kamu değil. Özel sektör motive olursa, üretim kapasitesi artacaktır. Arkadan faiz dışı fazla, mali disiplin ve vergi gelirleri artacak; hükümetin bir defalık gelir yaratma gibi af uygulamaları yapma gereksinimi ortadan kalkacaktır.

Yaşamış olduğumuz sıkıntıların ana nedeni reel sektördeki yüksek borçluluk rasyosudur. Özel sektörün arz cephesinden, onun üretim tıkanıklığını aşan bir model ortaya koymamız gerekir. Reel sektör- bankacılık sektörü arasındaki borç sorunu idi. Bu sorunun bir an önce çözülmesi gerekir.

Bunun gerçekleşebilmesi için, piyasa dinamiklerini harekete geçirecek bir para politikası ile bankacılık reel sektör arasında kanalların açılması yani borç yapılandırılması gerekir.

Bu tür sorunlar yaşandığında hep maliye politikasına yöneliyoruz ki, bu politika tercihi beklentileri bozuyor. Maliye politikası uygulamalarının etkinliği uzun vadede ortaya çıkıyor örneğin vergi afları gibi palatif uygulamalar ekonomide bir rahatlama sağlamıyor çünkü bunlar talebi arttırmıyor.

Benim görüşüm ülkemizde bir para politikası fakirliği var, ekonomide bir daralma ortaya çıktığında hep maliye politikasına yöneliyoruz. Beklentileri yöneteceksek para politikasına yenilenmesi gerekiyor. Şu da unutulmamalıdır ki güvensizlik beklentileri yönlendirmede ciddi bir engeldir.

Krizden çıkış yolu MB'nın genişletici para politikası; gerekiyorsa emisyon hacmini arttırması olacaktır. Para arzı endojenleşebilir. Kısa vadede olumsuz etkiler çıkabilir lakin, uzun dönemde para arzının içselleşmesi kapasite kullanımına ve büyümeye önemli katkı sağlayacaktır.

Yaşamız olduğumuz kur şoku ile birlikte reel sektör önemli ölçüde zarar görmüştür. Ülkemizin kısa bir zamanda reel sektörün sorunlu kredilerinin bilançodan temizlenmesi lazım. Piyasa faizi ödenebilir bir faiz değil. Reel sektörün üretime devam edebilmesi için, sektörün bankalara olan borçlarının yapılandırılması gerekir. Bu minvalde, ASO olarak reel sektörü üretime devam edebilmesi için, sektörün bankalara olan borçlarının Merkez Bankası tarafından satın alınması ya da diğer bir alternatif, Asya krizinden sonra Malezya ve Tayland'da olduğu gibi, aktif yönetim şirketleri vasıtasıyla borç yapılandırılması ve sistemin yürütülebilmesi için “Kurumsal Borç Yeniden Yapılandırma Komitesi” devreye sokulabilir. Amaç, şirketlere sermaye niteliğinde aktarım yapılmasıdır. Bu uygulamalarla sektörün finansal açıdan rahatlama sağlanarak, üretimin devamlılığının sağlanacağını düşünüyoruz. Sektörde, borçları Merkez Bankası tarafından satın alınacak firmalar belirlenirken, yüksek teknoloji, ithal ikameci ve ihraç mal ve hizmet üreten firmalar ile stratejik açıdan üretimin devam edebilmesi önemine haiz olan firmaların seçilmesi ilke olarak benimsemelidir.

Ekonomi politika yapıcılarının bir an önce ortaya güçlü bir ekonomi programı koymasına gerekiyor. Ekonomi kendiliğinden kontrolsüz ve dipte bir dengelenme süreci ile karşı karşıya. Burada yapılması gereken, gerçekçi politikalar ortaya koymak, doğru sinyaller vermek uygulamaya konulan politikaları seçerken ekonominin gerekliliklerine göre politika tercihiinde bulunmak gerekir.

Geçen hafta uygulamaya konulan, "İleri, Verimli, Milli Endüstri" (İVME) Finansman Paketi'nin yöntem olarak doğru buluyor bir an evvel uygulamaya geçmesidir. Kamu bankalarının finansal yapılarını güçlendirmeye yönelik alınan tedbirlerden sonra bu bankalar tarafından özel sektör firmalarına yönelik açıklanan bu finansman paketi, iç piyasada likidite darboğazının aşılmasında da etkili olacaktır. Bankalardan finansman sağlamakta zorlanıldığı bir dönemde bu tedbirlerin oldukça yerinde olduğunu düşünüyorum.

Uygulamaya konulan programın başarılı olabilmesi için reel sektörün borç sorununun çözülmesi öncelikle dirilmelidir. Özellikle sağlanan teşviklerin ne derece etki ettiğinin yani etki analizi yapıp kamuoyuna paylaşılması gerekir.

Türkiye'nin üretim gücünü koruyabilmemiz lazım. Bu anlamda firmaları, bankaların yüksek faiz yüklerinden kurtarılıp yollarına devam etmelerini sağlamamız lazım.

Kamunun reel sektöre borcu 161 milyar TL civarında bir borcu gözüküyor. Bunun içinde neler olduğunu tam bilemiyoruz. Belki bir kısım KDV iadeleri söz konusu. Aynı zamanda mal ve hizmet alımlarında müteahhitlik sektörüne olan borçlar var. Bu konuda zaman zaman şikayetler alıyoruz. ASO olarak bizim bir önerimiz var. "Takas Çeki" çıkarılsın. Müteahhitte ne kadar borcun var. Çağırısın al sana 100 TL'lik çek. Bunlar bozdurulmasın ama karşılığında mal alabilsin, başkasına borcunu ödeyebilsin. O çeki nihai olarak elinde tutan insanlarda devlete olan KDV borcu, muhtasar borcu, vergi borcu gibi borçlarını bu ödeme yöntemi ile yaparsa hem piyasada dolaşan güvenilir bir enstrüman ortaya çıkar hem de piyasada çarkın tekrar dönmesine sebep olabiliriz.

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmasında, Ankara Sanayi Odası üyesi 39 sanayi kuruluşu yer alması gurur kaynağımız oldu. Ankara firmaları, listede 166 sanayi firması olan İstanbul'dan sonra en çok firması olan ikinci şehir unvanını da korudu. Daralan piyasa koşullarına rağmen Ankaralı sanayicilerin ilk 500 içindeki sayılarını korumasından büyük bir memnuniyet duyduk. Listede yer alan tüm firmaları kutluyorum. ASO üyelerinin üretim alanlarıyla Ankara'nın yüksek teknoloji üretme kapasitesini net bir biçimde ortaya koymuşlardır. Hem verimlilik hem de 4. Sanayi devrimi anlamında büyük bir dönüşüm içinde olan Ankara, Başkent'in Sanayiinden, sanayinin başkentine' hedefine adım adım ilerlemektedir.

Makroekonomik değişkenlere baktığımızda;

Ekonomi politikalarında Türk Lirasına güven ve istikrarın sağlanması ana hedef olarak seçilmelidir. TL'deki belirsizlik ekonomide güveni, enflasyonu ve faiz oranlarını belirlemeye devam ediyor. 2000'li yılların başında toplam mevduat içinde yabancı payı sadece %25 seviyesinde iken bu gün %53 seviyesine ulaşmıştır. Hane halkı neden bu kadar dövize yöneliyor buna odaklanmamız gerek.

Diğer taraftan yabancı sermaye yatırımlarında çıkış devam ediyor. Yurtdışından yapılan tahvil ve hisse yatırımları artıdan eksiye döndük. Biz sanayiciler faizlerin düşmesini beklerken; faizler günden güne yükseliyor. Yüksek faiz sanayicinin likiditeye ulaşmasını engellerken, devletin borçlanma talebinin artması faizlerin yukarda kalmasına ve özel sektörün dışlama etkisi ile karşı karşıya kalmasına neden oluyor. Enflasyon en önemli sorunumuz. Enflasyon yüksekliği faizleri arttırıyor oda yatırımları azaltıyor. Kurdaki arışlar enflasyonun en önemli artış nedeni. Her 1 dolar 1 euro sepeti %10 arttığında TÜFE sepetimiz 2 puan artıyor.

Enflasyon artışında gıda fiyatlarındaki artışın önemli bir etkisi var. Diğer taraftan, üretimin en önemli girdisi elektrik ve gaz sektöründeki yıllık enflasyon mart ayında %51,6 iken, bu oran %57,8 seviyesine ulaştı. Ülkemiz maliyet yönlü ve yapışkan nitelikte bir enflasyonla karşı karşıya. Enflasyonun nedeni üretimsizliktir. Enflasyonu düşürmek istiyorsak üretmek zorundayız.

İşsizlik sorunu gündemin ilk sıralarına yükselmiştir. Bu yıl yeni istihdam yaratamadığımız gibi son bir yılda işsiz sayısı 1 milyon 400 bine yakın arttı, yani ekonomimizin istihdam yaratma kabiliyeti kaybetti. Özellikle genç işsizlik oranının %26,1 seviyede olması oldukça düşündürücü. Üniversite mezun işsiz sayısı 1 milyon 122 olarak gerçekleşti.

Sanayi üretim endeksi geçen yılın aynı ayına göre 2,2 oranında azaldı. Bu yavaşlamaya rağmen üretimdeki gerilemenin giderek azaldığı görülüyor. Bu iyileşme olgusuyla birkaç ay içerisinde toparlanmanın ortaya çıkacağı ve pozitif bir sanayi üretim rakamı göreceğimiz düşünüyorum. Burada dikkat çekmek istediğim önemli bir unsur var. En kötüsünü Aralık ayında -9,9 gördük Aralık ayında bu yana sanayi üretim endeksinde bir toparlanma söz konusu.

%2,2'lik Mart rakamı ile birlikte I. çeyrek sanayi üretim endeksi rakamı ortaya çıkmış oldu. Büyümenin en önemli öncü göstergesi olan sanayi üretim endeksi ilk çeyrekte 4,9 oranından daraldı.

Cari açık rakamlarında düşüşler bu ayda da devam etti. Nedeni ithalatta daralmadır. Şunu da unutmamak gerekir ki ülkemizde ithalatın sadece %12'si tüketim malları geri kalan kısmı ise ara malı ve hammadde ithalatından oluşuyor. Önümüzdeki aylarda göreceğimiz cari fazlanı anlamı ekonomide küçülme ve istihdam oranlarını düşmesi işsizliğinde artması anlamına gelir.

Küresel dünyada, ekonomik yavaşlama, ambargo ve ticaret savaşları gibi gelişmeler ülkemizin aleyhine işlerken, ekonomi yapıcılarının koşulları daha da aleyhimize çevirecek uygulamalardan uzak durması gerekir.